

Purposeful Prayer: Shmona Esrei (Part V)

1. סדור

אתה חונן לאדם דעת, ומלמד לאנוש בינה. חננו מאתך דעה, בינה והשכל. ברוך אתה יי, חונן הדעת.
You graciously endow man with wisdom and teach mortals understanding. Grace us with knowledge, understanding and discernment that come from You. Blessed are You, Lord, gracious giver of wisdom.

Approach #1

2. תלמוד ירושלמי מסכת ברכות פרק ה דף ט טור ב/ה"ב

... אם אין דיעה תפילה מניין ...

3. טור אורה חיים הלכות תפלה סימן קטו

ברכה רביעית אתה חונן ומה ראו לומר בינה אחר קדושה דכתיב כי בראותו ילדיו וגו' עד והקדישו את קדוש יעקב ואת אלהי ישראל יעריצו וסמך ליה וידעו תועי רוח בינה ויש בה י"ז תיבות כמנין תיבות שבפסוק (שמות כח) ואתה תדבר אל כל חכמי לב ומשום שמותר האדם מן הבהמה היא הבינה והשכל קבעוה ראש לאמצעות

R. Jacob ben Asher was born in Cologne ca. 1269 and died in Toledo ca. 1343. In 1303 he fled with all of his family from Cologne to Barcelona. His main teacher was his father, R. Asher (Rosh), although R. Jacob also studied with his older brother, R. Yechiel.

4. ישעיהו פרק כט

(כג) כי בראתו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדישו שמי והקדישו את קדוש יעקב ואת אלהי ישראל יעריצו: (כד) וידעו תעי רוח בינה ורוגנים ילמדו לקח:

23. For, when he sees his children, the work of My hands, in his midst, who shall hallow My name, and they shall hallow the Holy One of Jacob, and the God of Israel they shall revere. 24. And those of straying spirit shall know understanding, and grumblers shall learn instruction.

Approach #2

5. The World of Prayer (Rabbi Elie Munk, page 131)

אתה חונן. The first gift for which the Jew prays is spiritual enlightenment. "Great is Enlightenment for it was set at the beginning of the daily requests" (Ber. 33a). The desire for mental alertness and perspicacity, which have been the secret of Jewish strength through centuries of suffering and exile, were implanted deep within the consciousness of the Jewish soul as the very first request which the Jew places before his Creator. Even on workdays, our first plea is not for Divine support in the struggle for our daily bread. This preferential position impresses the lesson upon us that even our daily work must not be permitted to overshadow the care for our spiritual needs. Instead the reverse is true: the intense longing for spiritual energy always takes first place; for to the Jew to be a human being always means to strive indefatigably towards spiritual perfection. (cf. ח"א §115).

Approach #3

6. The Koren Siddur with commentary of Chief Rabbi Jonathan Sacks (page 115)

Blessing 4: Knowledge. This is the first of the "request" blessings. King Solomon, when asked by God to name the thing he most desired (1 Kings 3:5-15), asked for wisdom; so do we. Knowledge is prior to emotion, because "the heart is deceitful above all things" (Jer. 17:9). Untutored emotion can be misdirected, even destructive.

This paragraph replicates the structure of the Amida as a whole. It begins with praise ("You grace humanity with knowledge"), proceeds to request ("Grace us with the knowledge"), and ends in acknowledgment ("Who graciously grants knowledge").

7. The Hirsch Siddur (page 133)

דעת denotes the true perception of the real nature of things and conditions. *בינה* is the insight into the interrelationships of things, to be gained by logical judgment. *השכל*, practical wisdom, is the proper application of what has thus been learned. The prayer for such mental ability

represents the foremost concern of the Jewish person, taking precedence over all his other wishes. For the virtues of morality and loyal fulfillment of duty are very much dependent upon proper understanding. If man lacks wisdom and insight, his conduct cannot remain free of fault and error. *Da'ath*, to a great extent, is a talent given to man which develops by itself in and through experience. But he cannot acquire *binah* without an effort on his own part. Therefore the term *מלמד* is employed with reference to *binah* instead of *chonen* which is used in the case of *da'ath*. *לאדם דעת*: without *da'ath*, man can never be truly human. *לאנוש בינה*: The acquisition of *binah* requires strenuous effort to which man may not be equal and for which which he may well lack the strength; for this reason he cannot attain *binah* without the help of God.

8. עולת ראייה חלק א' עמ' רעג-רעד

.. אמר רבי אמי: גדולה דעה שנתנה בתחילת ברכות של חול' — גדר הדעה הוא להשתמש בכל דבר גם השפל שבתשמישים לתכלית המעלה. והנה בשעה שהאדם עוסק בענייני מעלות וקדושה, אפילו לא תהיה דעתו גדולה, נקל הוא שיעשה הדברים לתכלית השלימות, אבל כשעוסק בענייני חול צריך דעה הגונה לשעבדם לתכלית המעולה... על כן בתחילת ברכות של חול, כשיוצאים מענייני קדושה ופונים לענייני החולין צריכים להקדים ברכת הדעה ותפלתה, שאז גם ענייני החול קדושים הם"

4) החשיבות הפסיכולוגית והחינוכית של הדגשת מתן השכל כמתת חן וחסד מאת השם יתברך. השבח בשימוש הפועל „חנן” במלים „אתה חוננתנו” וכמו כן הבקשה „חננו מאתך דעה בינה

השכל” באים ללמדנו שאין להתגאות בכשרונות שכליים שבהם ניחן האדם, כי הכל מאת השם יתברך. במיוחד זה ענין חשוב למורים והורים לא להעריך אדם, בן או תלמיד, לפי הכשרונות, אלא אך ורק לפי המידות המוסריות, שאלה הן מסורות לאדם ולבחירה חפשית. הערה לשונית מענינת מביא ז. יעבץ באמרו: „כל נתינת מתנת חינם באהבה ובעין יפה נקראת חנינה, עיין בראשית לג 5: הילדים אשר חנן אלהים את עבדך”. ובסידור „אוצר התפילות” בחלק „עץ יוסף” אנו מוצאים בנידון זה את ההערה הבאה: „ולכן ייחסו אנשי כנסת הגדולה אותה [את הבינה] ללשון חנינה, לרמוז שהדעת אינה מהשתדלות האדם אלא מחנינותו יתברך בעת היצירה”. [הרעיון הזה לקוח מדברי מאירי, עיין 6 ב].